

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА БІОЕТИКИ
ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА
НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ, ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ТА БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПСИХОСІНЕРГЕТИКИ ТА АЛЬФОЛОГІЇ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
ТА ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

МАТЕРІАЛИ ІV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

***ЛЮДИНА ЯК ЦІЛІСНІСТЬ:
соціально-гуманітарний
та природничо-науковий полілог***

20 травня 2021 р.
м. Одеса, Україна

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА БІОЕТИКИ
ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА
НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ, ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ТА БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПСИХОСІНЕРГЕТИКИ ТА АЛЬФОЛОГІЇ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
ТА ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

МАТЕРІАЛИ ІV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

***ЛЮДИНА ЯК ЦІЛІСНІСТЬ:
соціально-гуманітарний
та природничо-науковий полілог***

**20 травня 2021 р.
м. Одеса, Україна**

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Одеського національного медичного університету
(протокол № 12 від 25 червня 2021 р.)*

Редакційна колегія:

Доннікова І.А. - доктор філософських наук, доцент, завідувачка кафедри філософії Національного університету «Одеська морська академія»;

Кривцова Н.В. - кандидат психологічних наук, генеральний директор ТОВ МАПА керівник Психологічної служби та провідний спеціаліст Навчально-виробничого комплексу інноваційних технологій навчання, інформатизації та безперервної освіти Одеського національного медичного університету;

Ляшенко Д.М. – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та біоетики Одеського національного медичного університету;

Медянова О.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри філософії та біоетики Одеського національного медичного університету;

Терзі О.О. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та біоетики Одеського національного медичного університету.

Відповідальний редактор:

Ханжи В.Б. – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та біоетики Одеського національного медичного університету.

Рецензенти:

Райхерт К.В. - кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Родіна Н.В. - доктор психологічних наук, професор, завідувачка кафедри диференціальної і спеціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Л 937 Людина як цілісність: соціально-гуманітарний та природничо-науковий полілог : Збірник матеріалів IV Міжнародної наукової конференції (20 травня 2021 р., м. Одеса) / Одеськ. нац. мед. ун-т, каф. філософії та біоетики, психологічна служба, НВК ІТНІБО; Міжнародна академія психосінергетики та альфології та ін. ; ред. кол. : В. Б. Ханжи (відп. ред.) та ін. – Одеса, 2021. – 249 с.

У збірнику матеріалів запропоновано міждисциплінарний погляд на актуальні проблеми буття людини. Представлено результати осмислення людини як цілісності через співставлення філософських, соціально-гуманітарних і природничо-наукових підходів. Для дослідників питань людського існування та самовдосконалення.

Матеріали опубліковані в авторській редакції.

Редакційна колегія не завжди поділяє позиції авторів. За точність та достовірність викладеного матеріалу всю відповідальність несуть автори.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....7

АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СУЧАСНОГО ЗНАННЯ

Пунченко О.П.

ЗДРАВООХРАНЕНИЕ В СИСТЕМЕ ГЛОБАЛЬНЫХ
ПРОБЛЕМ ЧЕЛОВЕЧЕСТВА.....10

Куценко В.Ю.

К НЕКЛАССИЧЕСКОМУ ПОНИМАНИЮ АСКЕТИКИ.....23

Петрушенко В.Л.

ЦЕЛОСТНОСТЬ ЧЕЛОВЕКА: В ЧЕМ И КАК ОНА ПРОЯВЛЯЕТСЯ?.....29

Райхерт К.В.

ЩОДО ЛОГІЧНОГО МЕХАНІЗМУ «ВИЯВЛЕННЯ
НЕВІДПОВІДНОСТІ – РОЗВ’ЯЗАННЯ НЕВІДПОВІДНОСТІ».....33

Ханжи В.Б.

«ВРЕМЯ-СОЗНАНИЕ» Э. ГУССЕРЛЯ И КОНЦЕПЦИЯ
АНТРОПНОГО ВРЕМЕНИ.....38

ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Водопьянов П.А., Крисаченко В.С.

ЭВОЛЮЦИОННАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ПАНДЕМИЧЕСКИХ БОЛЕЗНЕЙ.....47

Артемов А.В., Бурячковский Э.С.

РАЗУМ И ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ:
ДВА ПРИНЦИПА ОРГАНИЗАЦИИ.....59

Грида Т.В., Пашенко А.В., Тихомірова Ф.А.

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЛІКАРНЯНОЇ КЛОУНАДИ.....64

Голубович І.В., Рахім Амір Хуссейн

РЕАКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТУ «ДУХОВНОЇ МЕДИЦИНИ»
АБУ БАКРА АР-РАЗІ: ЕТИКО-АНТРОПОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....69

Перевязко Л.П.

ЭМОЦИОНАЛЬНО-КОГНИТИВНАЯ ОЦЕНКА СНОВИДЕНИЙ
СОВРЕМЕННОЙ ЛИЧНОСТИ.....73

Петрушенко О.П.

ТІЛЕСНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПРИВАТНОСТІ ЛЮДИНИ.....76

Терзі О.О.

ЕТИКО-ПРАВОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ ЕВТАНАЗІЇ.....80

ПРОБЛЕМА ЦІЛОГО І ЦІЛІСНОСТІ У СФЕРАХ ФІЛОСОФІЇ, НАУКИ, РЕЛІГІЇ ТА МИСТЕЦТВА

Медянова Е.В.

ВОПРОС ЦЕЛОСТНОСТИ ЧЕЛОВЕКА С ПОЗИЦИИ
ПСИХОГЕНЕАЛОГИИ, СИСТЕМНО-СЕМЕЙНЫХ РАССТАНОВОК
И РЕГРЕССИВНОГО ГИПНОЗА.....83

Бурак П.М.

КОЭВОЛЮЦИОННЫЙ ПОДХОД В ФОРМИРОВАНИИ
ГУМАНИСТИЧЕСКОЙ ЦЕЛОСТНОСТИ ЛИЧНОСТИ.....97

Васильєва І.В., Шевченко С.Л.

ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНА ХРИСТОЛОГІЯ І АНТРОПОЛОГІЯ М. БЕРДЯЄВА: СВЯТІСТЬ
ТА ГЕНІАЛЬНІСТЬ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ103

Вергелес К.М., Школьнікова Т.Ю.

ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ В. СОЛОВЙОВА:
ФІЛОСОФСЬКО-РЕЛІГІЄЗНАВЧИЙ АСПЕКТ110

ТЕМПОРАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ І ДІЯЛЬНОСТІ

Кулачинський М.М., Сікорська О.О.

САЛЕРНСЬКА МЕДИЧНА ШКОЛА ТА ЇЇ РОЗКВІТ В ДОБУ
СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.....115

Спасков А.Н.

ТЕМПОРАЛЬНАЯ ЦЕЛОСТНОСТЬ В КВАНТОВОЙ ОНТОЛОГИИ
СОЗНАНИЯ.....128

СУСПІЛЬНІ, ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОМАТИЧНІ СКЛАДОВІ ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Бова А.А.

СТРАХ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ПЕРЕД ЕПІДЕМІЄЮ COVID-19.....135

Волкова О.О.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ПОДОЛАННЯ
СТРЕСУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МОРЯКІВ.....156

Ворнікова Л.К.

СОЦІАЛЬНІ, ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОМАТИЧНІ СКЛАДОВІ ЗДОРОВ'Я
ЖІНОК ЗРІЛОГО ВІКУ В ПЕРІОД ВІКОВИХ ЗМІН.....174

Родіна Н.В.

РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ШКОЛИ СИСТЕМНОГО МОДЕЛЮВАННЯ
ПСИХОЛОГІЧНИХ ФЕНОМЕНІВ У ДОСЛІДЖЕННЯХ
ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ.....177

Родина Н.В., Фокин А.С.

ИССЛЕДОВАНИЕ КОПИНГ-ПОВЕДЕНИЯ КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЙ
ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ ЛИЧНОСТИ.....183

Шевчук О.М., Мельник Б.І.

СУЧАСНА ЛЮДИНА В СИТУАЦІЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ:
ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....190

ІНДИВІДУАЛЬНЕ І ТИПОВЕ В ДОСЛІДЖЕННІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Єрмакова А.С.

КОМУНІКАТИВНІ СКЛАДОВІ СЕКСУАЛЬНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ
ОСОБИСТОСТІ.....194

Чернявська Т.П.

СЕКСУАЛЬНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ: ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ
ДО КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ФЕНОМЕНА.....197

ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, РЕСУРСИ І РЕЗЕРВИ САМОЗДІЙСНЕННЯ ОСВІЧЕНОЇ ЛЮДИНИ

Кривцова Н.В.

СТВОРЮЮЧИ СТИВОРЮЮЧІ СИЛИ СТИВОРЮВАЛЬНОГО ЗНАННЯ
ОСОБИСТОСТІ ДОСЛІДНИКА НАУКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ,
ЯКА САМОЗДІЙСНЮЄТЬСЯ.....201

Павлова О.С.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В ЕПОХУ
ТРАНСФЕСІОНАЛІЗМУ.....210

**ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В ГАЛУЗЯХ ОСВІТИ,
МИСТЕЦТВА ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

Olga V. Buchko

ACADEMIC WORKFORCE COMPETENCIES AND MUSIC EXPERIENCES:
IS THERE A CONNECTION?.....214

Гладир Я.С.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В КРИВОРІЗЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ.....225

Марічерда В.Г., Борщ В.І.

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ229

**КРУГЛИЙ СТІЛ «ПРОБЛЕМА ХАОТИЗАЦІЇ, САМООРГАНІЗАЦІЇ,
ДИСИПАТИВНОСТІ - СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ І
ПСИХОСИНЕРГЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ»
(ХІХ ПРИГОЖИНСЬКІ ЧИТАННЯ, ВЕСНЯНЕ ЗАСІДАННЯ)**

Ершова-Бабенко І.В.

ПРОБЛЕМА ЕДИНСТВА ЧЕЛОВЕКА В ФИЛОСОФИИ И НАУКЕ.....231

Козобродова Д.М.

КОМПЛЕКСНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПОНЯТИЯ И ЯВЛЕНИЯ
САМООРГАНИЗАЦИИ В СОЦИО-ГУМАНИТАРНОЙ СФЕРЕ.
КОНЕЦ ХХ - НАЧАЛО ХХІ СТОЛЕТИЯ
(УКРАИНСКАЯ СИНЕРГЕТИЧЕСКАЯ ШКОЛА).....237

Селіверстова Г.С.

ПРОБЛЕМА ХАОТИЗАЦІЇ ПСИХОМІРНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ
РЕАЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПСИХОСИНЕРГЕТИКИ.....241

СПИСОК АВТОРІВ.....244

ЕТИКО-ПРАВОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ ЕВТАНАЗІЇ

Терзі Олена Олександрівна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри філософії та біоетики

Одеського національного медичного університету

Питання завершення життя є не менш дискусійним ніж початок його. Завершальна фаза життя має декілька визначень – біологічне, етичне, соціальне, правове. Евтаназія і є однією з завершальних стадій життєдіяльності людини. Однозначної етичної чи навіть правової відповіді щодо регулювання евтаназії не існує вже на протязі багатьох років. Етичне визначення евтаназії відображався в філософських ученнях, релігійних канонах. З давніх давен не існувало єдиного підходу до евтаназії. Так, Платон та Аристотель схвалювали евтаназію, як політичну доцільність. А в свою чергу Гіппократ у «Клятві», вимагав від лікаря зобов'язання: «Я ніколи не піддамся на прохання, хоч би хто мене про це просив, дати йому отруту або порадити прийняти її за подібних обставин» [1, с. 565].

Термін «евтаназія» має значення як «спокійна смерть», «смерть без страждань». Виокремлюють активну та пасивну евтаназію у залежності від способу її здійснення. Е. Згречча, А. Дж. Спаньйоло, М. Л. П'єтро виокремили наступні типи евтаназії, як евтаназія термінальна (застосовується до «безнадійно хворих» пацієнтів), неонатальна евтаназія (застосовується за тяжких патологій новонародженого), евтаназія соціальна (застосовується до пацієнтів, чиї патології тривають довгий період часу і надто дорого обходяться суспільству) [1, с. 565].

У правовому визначенні евтаназію можна розглядати через призму прав людини, а саме через соматичні права людини, або через призму прав пацієнтів. Основою концепції соматичних прав людини є константа на розпорядження своїм тілом, до якої належить і право на смерть. Проте дана концепція

критикується, перш за все, ґрунтуючись на релігійних канонах. Під правами пацієнта слід розуміти основні права людини, потреба медичної допомоги, охорона власного здоров'я з точки зору забезпечення доступу до медичного обслуговування, рівноправності, якості та ефективності такої допомоги [2, с. 37]. Н. В. Хендель виокремлює наступні права пацієнтів: як право на рівний і справедливий доступ до медичної допомоги; право на безпечну та якісну медичну допомогу; право на фізичну і психічну цілісність і недоторканність; право на отримання медичної інформації; право виражати згоду, що заснована на повній медичній інформації; право на вибір і відмову від медичного втручання; право на конфіденційність; право на недоторканність особистого життя пацієнта; право на дотримання норм медичної етики стосовно пацієнта; право на відшкодування шкоди для здоров'я, яка завдана при наданні медичної допомоги; право на подання скарги і захист своїх прав та ін. [2, с. 37]. В класифікації прав пацієнтів Н. В. Хендель не виокремлює право на смерть, як складову прав пацієнтів. Питання ідентифікації права на евтаназію має дискусійний характер та мабуть не буде ніколи вирішено остаточно через культурно-релігійний релятивізм.

Держави та міжнародне співтовариство намагалися знайти компроміс між правом та етикою, правом та релігією в регулюванні евтаназії. Ще у Давньому Римі існували норми, які регламентували добровільну смерть (*mors voluntaria*), яка дозволялася у двох випадках: перший - щодо солдата, у якого «нестерпне горе, хвороба, скорбота чи інша подібна причина», другий – «втома від життя, безумство чи сором» [3, с. 21]. Дані положення містилися у кодексі імператора Адріана.

Слід зазначити, що питання евтаназію регулюються, як і на національному рівні у деяких державах, так і на міжнародному.

20 травня 1997 році Конституційний суд Колумбії виніс рішення, яким схвалив евтаназію хворих у темпоральній стадії, якщо тільки вони дали на неї свою згоду. У 1995 році парламент австралійського штату Північна Територія прийняв законодавчий акт «Право вирішального третього акту», який набрав

чинності 1 червня 1996 року, відповідно до якого евтаназія розглядається, як громадянське право. Проте у 1997 році Федеральний парламент Австралії відмінив законодавчий акт «Право вирішального третього акту», ґрунтуючи позицію на етико-релігійному обґрунтуванні. У 1992 році Парламент Нідерландів прийняв закон, яким звільнив від кримінальної відповідальності лікарів, які заподіяли своїм пацієнтів смерті керуючись кодифікованою практикою.

Щодо міжнародного рівня, необхідно звернути увагу на рекомендацію 779/1976 Асамблеї Ради Європи про права хворих і вмираючих, яка не визнає за лікарем право умисно прискорювати природну смерть навіть щодо безнадійно хворих пацієнтів (ст. 7).

Європейський суд з прав людини у справах «Ламбер та інші проти Франції», а також «Гард та інші проти Сполученого Королівства» зіткнувся зі складними морально-етичними питаннями штучного підтримання життєвих функцій у пацієнтів, які перебувають у вегетативному стані. Європейський Суд з прав людини підкреслив, що в даних випадках питання стояло про припинення штучної підтримки життя, а не про евтаназію, і, отже, повинен був розглядатися з точки зору виконання державами-відповідачами своїх позитивних зобов'язань по ст. 2 Конвенції з прав людини та основоположних свобод [4, с. 30-31].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Згречча Е., Спаньоло А. Дж., П'єтро М. Л. ді та ін. Біоетика / Переклад з італійської В. Й. Шовкун: Підручник. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2007.
2. Хендель Н. В. Биомедицинские права человека: прошлое, настоящее, будущее / Н. В. Хендель / Uniwersalny i regionalny wymiar ochrony praw człowieka. Nowe wyzwania – nowe rozwiązania. Tom 3. – Warszawa. – 2014.
3. Капинус О. С. Эвтаназия как социально-правовое явление. Монография. М.: ООО Издательский дом «Буквовед», 2006.
4. Прецеденты Европейского суда по правам человека. права человека и биомедицина. – № 9 [45] сентябрь / september 2017.